

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Lublinie

LLU.410.023.01.2015

P/15/073

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Lublinie

ul. Okopowa 7, 20-022 Lublin

T +48 81 461 31 20, F +48 81 461 31 11

llu@nik.gov.pl

Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-112, 20-001 Lublin 1

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/15/073 Badania prenatalne w Polsce
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Lublinie
Kontrolerzy	Wanda Bącał, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr 97944 z 15 października 2015 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Narodowy Fundusz Zdrowia Lubelski Oddział Wojewódzki w Lublinie (dalej: „Oddział” lub „LOW NFZ”), ul. Szkolna 16, 20-124 Lublin
Kierownik jednostki kontrolowanej	Od dnia 04.08.2014 r. p.o. dyrektora LOW NFZ jest Andrzej Kowalik. Poprzednio (od 01.03.2011 r.) dyrektorem LOW NFZ był Andrzej Tuczapski. (dowód: akta kontroli str. 3)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Uzasadnienie oceny ogólnej

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie¹ działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie².

Pozytywnie oceniono działania LOW NFZ na rzecz zapewnienia dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej, udzielanych w ramach programu badań prenatalnych (dalej: „Program”) na terenie województwa lubelskiego. Informacje na temat badań prenatalnych były upowszechniane na stronie internetowej Oddziału, w publikowanym, w formie książkowej, informatorze dla pacjentów „ABC opieki zdrowotnej” oraz w lokalnych mediach. Środki finansowe na zakup świadczeń gwarantowanych z zakresu Programu zostały zaplanowane z uwzględnieniem zapotrzebowania na badania prenatalne oraz potencjału i liczby świadczeniodawców, zgłaszających gotowość do udzielania świadczeń zdrowotnych w tym zakresie. Postępowania w sprawie zawarcia umów na realizację świadczeń gwarantowanych z zakresu Programu prowadzone były zgodnie z obowiązującymi przepisami, komisje konkursowe rzetelnie weryfikowały złożone oferty, a wybrani świadczeniodawcy spełniali wymagane warunki, określone przez Ministra Zdrowia oraz Prezesa NFZ. Realizacja zawartych kontraktów była monitorowana, a udzielanie świadczeń zgodnie z wymaganiami określonymi w umowach, kontrolowane przez Oddział.

Stwierdzono jednak, że informacje opublikowane, w jednej z dwóch zakładki na stronie internetowej Oddziału, dotyczące wieku kobiet w ciąży, uprawnionych do wykonania bezpłatnych badań prenatalnych w ramach Programu, były niezgodne z załącznikiem (poz. 4) do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 6 listopada 2013 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu programów zdrowotnych³ i mogły wprowadzić w błąd kobiety w ciąży zainteresowane wykonaniem takich badań. Z uwagi na fakt, że jednocześnie LOW NFZ w inny

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

² Kontrolą objęto lata 2012-2015 (do 30 września).

³ Dz. U. z 2013 r., poz. 1505 ze zm. Dalej „rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 6 listopada 2013 r.”.

sposób prawidłowo informował o warunkach włączenia do Programu, NIK uznała, że powyższe nie miało istotnego znaczenia dla oceny zapewnienia dostępności do świadczeń opieki zdrowotnej w zakresie badań prenatalnych. Liczba kobiet w ciąży objętych Programem w badanym okresie wzrosła o 76,4% (z 619 w 2012 r. do 1.092 w 2014 r.), a środki finansowe wydatkowane na jego realizację w tym samym okresie wzrosły o 98,9%.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Proces rozpowszechniania informacji o możliwości wykonania badań prenatalnych

Opis stanu faktycznego

1. Informacje o możliwości wykonania badań prenatalnych w ramach umowy z LOW NFZ oraz świadczeniodawcach wykonujących te badania rozpowszechniano w szczególności poprzez stronę internetową Oddziału, plakaty i ulotki promujące profilaktyczne programy zdrowotne oraz w publikowanym w latach 2012-2014 (w formie książkowej) informatorze dla pacjentów „ABC opieki zdrowotnej”⁴. Program badań prenatalnych, wraz z innymi programami profilaktycznymi, objęty był medialnymi działaniami LOW NFZ. Poprzez media kierowano zaproszenia do pacjentów do korzystania z informacji zawartych na stronie internetowej Oddziału, w tym do zapoznania się z opisem Programu, celem jego realizacji, zasadami udzielania świadczeń oraz wykazem placówek realizujących badania na terenie województwa lubelskiego. Poprzez media informowano również o możliwości uzyskiwania wszystkich informacji osobiście w siedzibie Oddziału i jego Delegaturach oraz telefonicznie, w tym poprzez infolinię Oddziału.

Według stanu na 10 listopada 2015 r. informacja o programie badań prenatalnych, w tym m.in. o kryteriach włączenia do Programu kobiet w ciąży, umieszczona była na stronie internetowej Oddziału w dwóch zakładkach. Kryterium wieku kobiet ciężarnych w jednej z nich określone było: „wiek matki od ukończenia 35 lat (badanie przysługuje kobiecie w danym roku kalendarzowym, w którym kończy 35 lat)”⁵, a w drugiej informacja o kryterium wieku brzmiała „wiek powyżej 35 lat”⁶.

(dowód: akta kontroli str. 13-20)

2. W latach 2012-2015 (do 30 czerwca) na terenie działania LOW NFZ badaniom prenatalnym w ramach Programu poddało się 3.313 kobiet ciężarnych, co stanowiło 4,9% kobiet z rozpoznaniem ciąży, objętych w tym okresie opieką w ramach AOS⁷ w zakresie ginekologii i położnictwa. Liczba kobiet, u których wykonano badania prenatalne wzrosła z 619 w roku 2012 do 1.092 w roku 2014, co stanowiło odpowiednio: 3,2% oraz 5,9% kobiet z rozpoznaniem ciąży, objętych ww. opieką. Natomiast w I połowie 2015 r. badania prenatalne wykonano u 8% kobiet z rozpoznaniem ciąży, objętych opieką w zakresie ginekologii i położnictwa w ramach AOS.

W okresie od 1 stycznia do 31 marca 2012 r. na terenie województwa lubelskiego Program realizował jeden świadczeniodawca⁸. Od 1 kwietnia do 31 października 2012 r. badania prenatalne w ramach Programu wykonywało trzech, a od 1 listopada 2012 r. do 30 czerwca 2014 r. dwóch

⁴ Udostępnionym nieodpłatnie w miejscach urzędowania Oddziału w Lublinie, Delegaturach w: Białej Podlaskiej, Chełmie i Zamościu oraz umieszczonym w formie elektronicznej na stronie internetowej Oddziału.

⁵ Zakładka: Pacjent w systemie → Zasady udzielania świadczeń zdrowotnych → 14. Profilaktyczne programy zdrowotne.

⁶ Zakładka: Bezpłatne badania profilaktyczne → Szczegóły → Programy profilaktyczne → Program badań Prenatalnych.

⁷ Ambulatoryjnej opieki specjalistycznej.

⁸ Umowa z tym świadczeniodawcą zawarta została na okres od 01.01.2011 r. do 31.12.2013 r., po przeprowadzeniu konkursu ofert w 2010 r. Na prośbę świadczeniodawcy umowa została rozwiązana z dniem 31.10.2012 r.

świadczeniodawców. Od 1 lipca 2014 r. Program realizowany był przez trzech świadczeniodawców.

(dowód: akta kontroli str. 4-12)

Ponad dwukrotny wzrost wskaźnika kobiet z rozpoznaniem ciąży⁹, które w okresie objętym kontrolą poddało się badaniom prenatalnym oraz wzrost liczby świadczeniodawców, wskazują na skuteczność działań informacyjnych prowadzonych przez LOW NFZ na rzecz zwiększenia dostępności do Programu.

Kierownik Działu ds. Służb Mundurowych i Świadczeń Opieki Zdrowotnej w Wydziale Służb Mundurowych¹⁰ LOW NFZ podał, że mając na uwadze zwiększenie dostępności do badań prenatalnych, Oddział podpisywał umowy o udzielanie świadczeń zdrowotnych w ramach Programu ze wszystkimi podmiotami, które złożyły oferty i spełniały warunki realizacji tych świadczeń, określone w przepisach prawa. Mimo promowania zdrowia i profilaktyki przez władze publiczne oraz działań LOW NFZ (w ramach jego kompetencji), a także pomimo znacznego wzrostu zainteresowania badaniami prenatalnymi, ich dostępność poza Lublinem nadal jest zbyt mała. Według LOW NFZ wynika to z faktu, że na rynku usług zdrowotnych jest zbyt mało lekarzy, posiadających kwalifikacje niezbędne do wykonywania badań prenatalnych, a w związku z tym również podmiotów, które mogłyby realizować świadczenia gwarantowane w tym zakresie. Trzy podmioty, które przeprowadzają badania prenatalne, wykonują je na terenie miasta Lublina, co ogranicza dostępność badań na terenie województwa lubelskiego. LOW NFZ nie ma możliwości zawarcia większej ilości umów w przedmiotowym zakresie i zwiększenia dostępności do świadczeń w pozostałych miejscowościach, ale każda kobieta, która zgłasza się na badanie, ma je zapewnione w ramach Programu.

(dowód: akta kontroli str. 14-18, 91-93)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

NIK zwraca uwagę, że poinformowanie w jednej z dwóch zakładek na stronie internetowej Oddziału, iż warunkiem włączenia kobiet w ciąży do programu badań prenatalnych jest m.in. „wiek matki powyżej 35”, było niezgodne z załącznikiem (poz. 4) do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 6 listopada 2013 r., który stanowi, że badania w ramach Programu wykonuje się u kobiet w ciąży m.in. w wieku „od ukończenia 35 lat (badanie przysługuje kobiecie począwszy od roku kalendarzowego, w którym kończy 35 lat)” i mogło wprowadzić w błąd kobiety w ciąży zainteresowane wykonaniem badań prenatalnych.

Z-ca Dyrektora ds. Medycznych wyjaśniła, że w trakcie prowadzonej w 2015 r. zmiany strony internetowej została aktywowana niewłaściwa aplikacja skutkująca ukazaniem się w nowo utworzonej zakładce Bezpłatne badania profilaktyczne błędnej informacji, która aktualnie została skorygowana¹¹. Z-ca Dyrektora dodała, że o każdej zmianie aktów prawnych oraz zarządzeń Prezesa NFZ, związanych z realizacją umów o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej, w tym w zakresie programu badań prenatalnych, Oddział informował świadczeniodawców poprzez umieszczenie stosownych komunikatów na Portalu SZOI, będącym elektroniczną platformą do kontaktów ze świadczeniodawcami. Z-ca Dyrektora wyjaśniła również, że po zmianie w 2013 r. kryterium wieku kobiet ciężarnych, którym

⁹ Objętych opieką w zakresie ginekologii i położnictwa w ramach AOS.

¹⁰ Zgodnie z regulaminem organizacyjnym Oddziału, stanowiącym załącznik do zarządzenia Nr 69/2015 Dyrektora LOW NFZ z dnia 30 czerwca 2015 r., planowanie i kontraktowanie oraz bieżący nadzór nad realizacją umów w rodzaju profilaktyczne programy zdrowotne, należało do zadań Wydziału do Spraw Służb Mundurowych.

¹¹ Tj. w trakcie kontroli NIK (13.11.2015 r.).

przysługuje włączenie do Programu¹², Oddział niezwłocznie zamieścił stosowne informacje na swojej stronie internetowej („ABC opieki zdrowotnej” z 2014 r.).

(dowód: akta kontroli, str. 49-52)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

2. Proces planowania zakupu świadczeń przez NFZ z uwzględnieniem zapewnienia wyboru świadczeniodawców gwarantujących dostępność oraz kompleksowość badań prenatalnych

Opis stanu faktycznego

1. Programy profilaktyczne, w tym program badań prenatalnych, były jednym z priorytetów w procesie planowania wydatków LOW NFZ. Przygotowując plan zakupu świadczeń zdrowotnych, realizowanych w ramach programu badań prenatalnych, Oddział uwzględniał liczbę kobiet ciężarnych powyżej 35 roku życia w województwie lubelskim (obszarze kontraktowania¹³), dane o wykonaniu badań prenatalnych w latach ubiegłych, dane o aktualnej sytuacji dotyczącej zabezpieczenia potrzeb w przedmiotowym zakresie, uzyskane w ramach współpracy m.in. z Konsultantem Wojewódzkim w dziedzinie położnictwa i ginekologii oraz Rzecznikiem Praw Pacjenta, a także możliwości finansowe Oddziału¹⁴. W celu zagwarantowania należytej jakości udzielanych świadczeń, LOW NFZ brał pod uwagę liczbę i potencjał świadczeniodawców spełniających warunki realizacji świadczeń, określone w obowiązujących przepisach. Cenę jednostki rozliczeniowej ustalano na zasadzie porównania cen obowiązujących na terenach innych oddziałów NFZ. Wartość punktowa świadczeń w ramach badań prenatalnych nie uwzględniała liczby diagnozowanych płodów w ciąży mnogiej, a w trakcie prowadzonych negocjacji oferenci nie zgłaszali uwag dotyczących takiego sposobu rozliczania ciąży mnogich.

(dowód: akta kontroli str. 13-18)

2. W okresie objętym kontrolą do LOW NFZ nie wpłynęły skargi na utrudniony dostęp do badań prenatalnych lub brak możliwości skorzystania z tych badań, w związku z brakiem refundacji z NFZ. O ograniczeniu dostępności do badań prenatalnych nie informował również Konsultant Wojewódzki w dziedzinie położnictwa i ginekologii. W przypadku otrzymania takiej informacji od innych osób, analizowano poziom realizacji kontraktów, a w razie stwierdzenia potrzeby zwiększenia liczby zakontraktowanych świadczeń, renegotjowano zawarte umowy oraz zwiększano środki zaplanowane na następny okres. Pismo świadczeniodawcy, informującego o spełnianiu warunków realizacji świadczeń w ramach Programu oraz deklarującego chęć podpisania umowy w zakresie badań prenatalnych, stanowiło podstawę ogłoszenia dodatkowego postępowania konkursowego w sprawie zawarcia umów w rodzaju profilaktyczne programy zdrowotne – program badań prenatalnych.

(dowód: akta kontroli str. 4-5,14-18,91-93)

3. W kontrolowanym okresie przeprowadzono dwa postępowania, w trybie konkursu ofert, w sprawie zawarcia umów w rodzaju profilaktyczne programy zdrowotne - program badań prenatalnych dla obszaru województwa lubelskiego. Postępowania przeprowadzone zostały zgodnie z zasadami określonymi

¹² Przez rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 6 listopada 2013 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu programów zdrowotnych.

¹³ Ze względu na małą liczbę świadczeniodawców spełniających warunki realizacji świadczeń w ramach Programu, jako obszar kontraktowania przyjęto całe województwo.

¹⁴ Wynikające z planu finansowego LOW NFZ na dany rok.

w art. 142 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych¹⁵. Stosownie do przepisów § 6 ust. 2 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 15 grudnia 2004 r.¹⁶, w celu potwierdzenia prawdziwości danych zawartych w ofertach, komisje konkursowe żądały dostarczenia przez oferentów stosownych dokumentów, a także przeprowadziły kontrole oferentów, którzy dotychczas nie mieli zawartej umowy na świadczenia wykonywane w ramach programu badań prenatalnych. Oferty zostały ocenione zgodnie z kryteriami oceny (jakość, kompleksowość, ciągłość, cena), ustalonymi w zarządzeniach Prezesa NFZ w sprawie określenia kryteriów oceny ofert w postępowaniu w sprawie zawarcia umowy o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej¹⁷ oraz z zastosowaniem punktacji określonej w załączniku nr 1 do powołanych zarządzeń Prezesa NFZ. Liczbę i cenę jednostek rozliczeniowych uzgadniano z wybranymi oferentami w toku negocjacji. Umowy ze świadczeniodawcami zostały podpisane na warunkach ustalonych w toku negocjacji, a łączna wartość kontraktów (na dany okres rozliczeniowy) była równa wartości zamówienia podanej w ogłoszeniu konkursu.

W toku przeprowadzonych postępowań konkursowych oferenci nie złożyli protestów do komisji konkursowych oraz nie wnieśli odwołań do Dyrektora Oddziału, dotyczących rozstrzygnięcia postępowania.

(dowód: akta kontroli str. 21-48)

3.1. W 2012 r. przeprowadzono uzupełniające kontraktowanie świadczeń opieki zdrowotnej w zakresie badań prenatalnych na okres od 1 kwietnia 2012 r. do 31 grudnia 2013 r.¹⁸ Postępowanie zostało ogłoszone 21 lutego 2012 r., w związku z wnioskiem świadczeniodawcy o zawarcie umowy na realizację programu badań prenatalnych. Wartość zamówienia na okres rozliczeniowy od 1 kwietnia do 31 grudnia 2012 r. ustalona została na kwotę 90 tys. zł (przy cenie oczekiwanej jednostki rozliczeniowej wynoszącej 10 zł)¹⁹. Oferty złożyło dwóch świadczeniodawców, a cena oferty każdego z nich była równa wartości zamówienia podanej w ogłoszeniu konkursu. Komisja konkursowa stwierdziła spełnianie wymogów załącznika (poz. 4) do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 30 sierpnia 2009 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu programów zdrowotnych²⁰ oraz załącznika nr 5 do zarządzenia Nr 57/2009/DSOZ Prezesa NFZ z dnia 29 października 2009 r. w sprawie określenia warunków zawierania i realizacji umów w rodzaju profilaktyczne programy zdrowotne przez obu świadczeniodawców²¹. Oferta jednego świadczeniodawcy uzyskała 10 punktów, a drugiego – 15 punktów. Według protokołów rankingu otwarcia oraz rankingu końcowego (po negocjacjach) na okres rozliczeniowy od 1 kwietnia do 31 grudnia 2012 r. Oddział zaproponował każdemu świadczeniodawcy zawarcie kontraktu o wartości 45 tys. zł (4.500 jednostek rozliczeniowych, przy cenie zgodnej z ofertami, tj. 10 zł za jednostkę rozliczeniową), a świadczeniodawcy zaakceptowali te propozycje.

(dowód: akta kontroli str. 21-48)

¹⁵ Dz. U. z 2015 r., poz. 581 ze zm., dalej „uośz”.

¹⁶ Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 15 grudnia 2004 r. w sprawie sposobu ogłaszania o postępowaniu w sprawie zawarcia umowy o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej przez NFZ, zapraszania do udziału w rokowaniach, składania ofert, powoływania i odwoływania komisji konkursowej oraz jej zadań (Dz. U. Nr 273, poz. 2719).

¹⁷ Odpowiednio zarządzenia: Nr 54/2011/DSOZ z dnia 30 września 2011 r. i Nr 3/2014/DSOZ z dnia 23 stycznia 2014 r.

¹⁸ Okres obowiązywania umów zawartych po przeprowadzeniu postępowania, przedłużono do 30 czerwca 2014 r.

¹⁹ Dla nowego świadczeniodawcy zaplanowano kontrakt o wartości połowy świadczeń wykonywanych miesięcznie przez dotychczasowego świadczeniodawcę.

²⁰ Dz. U. Nr 140, poz. 1148 ze zm.

²¹ W toku postępowania komisja stwierdziła m.in., że wykazani w ofertach lekarze (specjaliści w zakresie położnictwa i ginekologii) posiadali certyfikaty sekcji USG Polskiego Towarzystwa Ginekologicznego (PTG) oraz certyfikaty The Fetal Medicine Foundation „FMF” (Fundacji Medycyny Płodu - organizacji charytatywnej założonej w Wielkiej Brytanii w celu promocji badań i wprowadzania na forum międzynarodowym standardów dotyczących różnych aspektów medycyny płodu) w zakresie badań ultrasonograficznych wraz z aktualną licencją do programu komputerowego obliczającego ryzyko aberracji chromosomalnych.

3.2. Postępowanie w sprawie zawarcia umów na udzielanie świadczeń z zakresu programu badań prenatalnych na terenie województwa lubelskiego w okresie od 1 lipca 2014 r. do 30 czerwca 2017 r., w trybie konkursu ofert, zostało ogłoszone 27 lutego 2014 r. Wartość zamówienia na okres rozliczeniowy od 1 lipca do 31 grudnia 2014 r. ustalona została na kwotę 428,5 tys. zł (42.846 jednostek rozliczeniowych przy cenie oczekiwanej jednostki wynoszącej 10 zł). Oferty złożyło czterech świadczeniodawców, a łączna cena wszystkich ofert wynosiła 1.418,5 tys. zł (148.092 jednostki rozliczeniowe). Komisja konkursowa stwierdziła spełnianie wymogów załącznika (poz. 4) do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 6 listopada 2013 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu programów zdrowotnych oraz załącznika nr 5 do zarządzenia Nr 81/2013/DSOZ Prezesa NFZ z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie określenia warunków zawierania i realizacji umów w rodzaju profilaktyczne programy zdrowotne przez trzech świadczeniodawców. Oferta czwartego świadczeniodawcy została odrzucona na podstawie art. 149 ust. 1 pkt 7 uośz z powodu niespełnienia wymaganych warunków, określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 6 listopada 2013 r. oraz w załączniku do zarządzenia Nr 81/2013/DSOZ Prezesa NFZ z 17 grudnia 2013 r.²². Oferty dwóch wybranych świadczeniodawców uzyskały po 43,33 punktu, a oferta trzeciego – 15 punktów. Oferenci zostali zaproszeni do negocjacji, w toku których, LOW NFZ zaproponował każdemu ze świadczeniodawców zawarcie kontraktu o wartości niższej od oferowanej, a świadczeniodawcy zaakceptowali te propozycje.

(dowód: akta kontroli str. 21-48)

Zastępca Dyrektora ds. Medycznych wyjaśniła, że komisje konkursowe, mając na względzie zapewnienie dostępności do świadczeń opieki zdrowotnej z zakresu programu badań prenatalnych, dążyły do wskazania jak największej liczby oferentów do zawarcia umów. W postępowaniu przeprowadzonym w 2012 r. oba podmioty zaoferowały potencjał wystarczający do realizacji świadczeń na wartość całego przedmiotu postępowania, a w trakcie negocjacji oferenci zgodzili się na podział środków przewidzianych na zakup świadczeń na dwie równe części. Natomiast w przypadku nowego podmiotu, który w postępowaniu przeprowadzonym w 2014 r. złożył ofertę na całą wartość zamówienia, komisja konkursowa, uwzględniając prognozowaną zgłaszalność pacjentów do nieznanego wcześniej podmiotu, specyfikę przedmiotowego zakresu świadczeń oraz strukturę i zasoby przedstawione w ofercie, oceniła jego zdolność do wykonania oferowanej ilości świadczeń i na pierwsze sześć miesięcy trwania umowy zaproponowała mniejszą ilość świadczeń od proponowanej przez oferenta. W trakcie negocjacji z oferentami ustalono, że ostateczna wartość kontraktów zostanie dostosowana do faktycznego wykonania na koniec roku, z uwzględnieniem możliwości finansowych Oddziału.

(dowód: akta kontroli str. 21-22, 42-48)

4. Oddział monitorował realizację umów zawartych na realizację świadczeń z zakresu programu badań prenatalnych poprzez:

- bieżącą weryfikację raportów statystycznych z realizacji świadczeń, przekazywanych przez świadczeniodawców za każdy okres sprawozdawczy,

---

²² Jeden, spośród dwóch lekarzy wskazanych w ofercie, nie posiadał certyfikatu sekcji USG PTG. Świadczeniodawca udokumentował posiadanie przez tego lekarza certyfikatu FMF (wraz z aktualną licencją do programu komputerowego obliczającego ryzyko aberracji chromosomalnych) i certyfikatu Polskiego Towarzystwa Ultrasonograficznego (PTU) oraz złożył oświadczenie Kierownika III Katedry i Kliniki Ginekologii Uniwersytetu Medycznego w Lublinie, że lekarz ten będzie miał wymagany certyfikat sekcji USG PTG w zakresie badań ultrasonograficznych od 1 lipca 2014 r. (od dnia obowiązywania umowy). Świadczeniodawca podał też, że certyfikat sekcji USG PTG ma zasięg regionalny o mniejszym zakresie i znaczeniu niż obecnie posiadany przez lekarza certyfikat PTU.

- bieżącą analizę i weryfikację zmian w potencjale wykonawczym świadczeniodawców, przeznaczonym do realizacji umów,
- analizę danych wykazanych w sprawozdaniach merytorycznych z realizacji umów i przekazywanie tych danych do Centrali NFZ;
- analizę realizacji umów przed zakończeniem okresów rozliczeniowych w celu ewentualnego zwiększenia ich wartości oraz zaplanowania środków na następny okres.

Zastępca Dyrektora ds. Medycznych wyjaśniła, że z uwagi na fakt, iż rolą NFZ jest zwiększanie dostępności do świadczeń medycznych przez zawieranie umów ze świadczeniodawcami oraz prognozowanie i finansowanie kosztów związanych z realizacją programu badań prenatalnych, Oddział prowadzi stały monitoring wykonania Programu, jak również reaguje, poprzez ogłoszenie postępowań konkursowych, na każdy sygnał od świadczeniodawców spełniających warunki realizacji świadczeń z zakresu programu badań prenatalnych.

Zastępca Dyrektora wyjaśniła również, że brak określenia przez Ministra Zdrowia, kreującego politykę zdrowotną, mierników osiągnięcia określonych celów w odniesieniu do badań prenatalnych, nie daje podstaw dla NFZ do ich samodzielnego określania. Postawienie mierników w odniesieniu do badań prenatalnych, w przypadku których, o włączeniu kobiety ciężarnej decyduje stan zdrowia pacjentki oraz kwalifikacja lekarza, wydaje się – według składającej wyjaśnienia - niewskazane. NFZ oraz Ministerstwo Zdrowia nie mogą dla celów statystycznych oczekiwać zwiększonej liczby zakwalifikowanych kobiet do Programu, niż wynika to ze wskazań medycznych.

(dowód: akta kontroli str. 13-18, 49-52)

5. Środki finansowe zaplanowane przez LOW NFZ na zakup świadczeń gwarantowanych z zakresu programu badań prenatalnych, w trakcie roku były zwiększane w celu dostosowania wielkości planowanych do rzeczywistego wykonania. W 2012 r. pierwotnie planowane środki na realizację Programu zwiększono o 19,2%, a w I połowie 2015 r. o 28,8%. W badanym okresie środki finansowe wydatkowane na badania prenatalne wzrosły o 98,9% (z 351,8 tys. zł w 2012 r. do 699,8 tys. zł w 2014 roku).

Wysokość środków planowanych i wydatkowanych przez LOW NFZ na realizację świadczeń w zakresie badań prenatalnych, wartość zawartych kontraktów, wartość świadczeń wykonanych oraz wartość świadczeń zapłaconych przez NFZ w latach 2012-2015 (I półrocze) przedstawiała się następująco:

- w 2012 r.: plan pierwotny – 295 tys. zł, plan po zmianach – 351,8 tys. zł, wartość świadczeń: wykonanych - 482,8 tys. zł, zapłaconych przez NFZ - 351,8 tys. zł;
- w 2013 r.: plan pierwotny – 420 tys. zł, plan po zmianach - 473,5 tys. zł, wartość świadczeń: wykonanych 473,5 tys. zł, zapłaconych przez NFZ - 469,9 tys. zł;
- w 2014 r.: plan pierwotny – 648,5 tys. zł, plan po zmianach – 744,8 tys. zł, wartość świadczeń: wykonanych 715,8 tys. zł, a zapłaconych przez NFZ - 699,8 tys. zł;
- w 2015 r. (II kwartały) plan pierwotny – 428,5 tys. zł, plan po zmianach – 551,8 tys. zł, wartość świadczeń: wykonanych 544,4 tys. zł, zapłaconych przez NFZ – 396,9 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 4-5)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

3. Nadzór nad zapewnieniem odpowiedniej jakości świadczeń zdrowotnych w zakresie badań prenatalnych

Opis stanu faktycznego

1. W rocznych planach kontroli LOW NFZ na lata 2012-2015, opracowanych m.in. na podstawie analizy obszarów zagrożeń i występowania nieprawidłowości oraz z uwzględnieniem możliwości kadrowych Wydziału Kontroli, nie przewidziano kontroli podmiotów realizujących świadczenia w rodzaju profilaktyczne programy zdrowotne z zakresu badań prenatalnych.

W latach 2012-2015 (I półrocze) LOW NFZ przeprowadził trzy doraźne kontrole podmiotów udzielających świadczeń z zakresu programu badań prenatalnych. Przeprowadzona w 2013 r. kontrola doraźna rozpoznawcza, której celem było sprawdzenie czy świadczenia udzielane są w warunkach zgodnych z ofertą oraz umową, nie stwierdziła nieprawidłowości. LOW NFZ pozytywnie ocenił legalność, celowość i rzetelność działań Świadczeniodawcy i nie formułował zaleceń pokontrolnych.

Decyzja o przeprowadzeniu w 2014 r. kontroli doraźnej dwóch świadczeniodawców podjęta została na podstawie wyników monitorowania realizacji umów w I kwartale 2014 r., które wskazywały na przekroczenie limitu środków określonych w planach rzeczowo – finansowych umów za okres od stycznia do marca 2014 r. Celem kontroli była ocena prawidłowości realizacji umowy o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej w zakresie badań prenatalnych, a kontrolą objęto okres od 1 stycznia do 31 marca 2014 r. Oddział ocenił pozytywnie legalność i celowość działań obu podmiotów, stwierdzając nieprawidłowości pod względem rzetelności ich działań. Nieprawidłowości polegały na:

- wykonaniu drugiego badania USG w terminie wcześniejszym niż określony w załączniku nr 5 do zarządzenia Nr 81/2013/DSOZ Prezesa NFZ z dnia 17 grudnia 2013 r.,
- wykazaniu w sprawozdaniach świadczeń, których wyniki, wskazywały na przesłanki medyczne do kontynuacji Programu²³, przy jednoczesnym braku w dokumentacji medycznej informacji o podjęciu decyzji o włączeniu pacjentek do dalszych etapów postępowania diagnostycznego lub wzmianki o przerwaniu Programu ze względu na brak zgody pacjentki na jego kontynuację.

Nieprawidłowości skutkowały zawyżeniem wartości sprawozdawanych świadczeń na łączną kwotę 6,7 tys. zł. LOW NFZ zobowiązał świadczeniodawców do wystawienia faktur korygujących i zwrotu nadpłat (3,5 tys. zł) oraz nałożył na nich kary umowne w łącznej kwocie 450 zł²⁴.

(dowód: akta kontroli str. 55-90)

Ustalone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

²³ Po wykonaniu komputerowej oceny ryzyka choroby płodu na podstawie testów przesiewowych zgodnie ze standardami FMF, stwierdzono wysokie ryzyko wystąpienia wad chromosomalnych u płodu.

²⁴ Na podstawie § 30 ust. 1 pkt 2 lit. c załącznika do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 6 maja 2008 r. w sprawie ogólnych warunków umów o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej (Dz. U. Nr 81, poz. 484).

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach: jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli²⁵ kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Lublinie.

Lublin, dnia 17 grudnia 2015 r.

Kontroler
Wanda Bącal
doradca ekonomiczny

Dyrektor
Delegatury Najwyższej Izby Kontroli
w Lublinie
Edward Lis

.....
Podpis

.....
Podpis

---

²⁵ Dz. U. z 2015 r., poz.1096.